

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์กระบวนการผลิต รูปแบบและเนื้อหาของรายการ “เก็บตก” ในรายการ ซัพพอร์ต 3 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการผลิตของรายการ “เก็บตก”
2. เพื่อศึกษารูปแบบของรายการ “เก็บตก”
3. เพื่อศึกษาเนื้อหาของรายการ “เก็บตก”

โดยมีจำนวนวันที่บันทึกเทปรายการ “เก็บตก” ไว้ คือตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2542 – วันที่ 31 มกราคม 2543 มีจำนวนชิ้นข่าวเก็บตกทั้งสิ้น 129 ชิ้นข่าว ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัยตามทฤษฎีและแนวคิดที่ได้เสนอไปแล้วในบทที่ 2 และได้สรุปตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

1. ในการศึกษาถึงกระบวนการผลิตของรายการ “เก็บตก”

กระบวนการผลิตของรายการ “เก็บตก” มีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การหาภาพที่จะทำให้สามารถสื่อถึงอารมณ์ขันที่อยู่ในรายการทั้งรายการข่าว ทั้งรายการบันเทิง ดังเช่น รายการ “เก็บตก” การหาภาพที่ชมแล้วรู้สึกขำขันหรือผ่อนคลาย รวมทั้งเทคนิคการผลิตต่างๆ ที่รวมอยู่ในกระบวนการผลิต เช่น เทคนิคพิเศษด้านเสียง ดัง WOW! หรือเสียงกลองรัวก็จัดว่าทำให้กระบวนการผลิตสามารถผลิตภาพข่าวเก็บตกออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ดังที่เห็นในการออกอากาศแต่ละครั้ง

รวมทั้งลีลาส่วนตัวของผู้ประกาศรายการ เช่น คุณสุทธิพงษ์ ทัดพิทักษ์กุล ก็มีลีลาที่ค่อนข้างเป็นตัวของตัวเอง ทันสมัยตรงไปตรงมา และหยอกได้อย่างเป็นกันเอง เป็นมืออาชีพ คุณนิธิพร มั่นนาค และคุณจินดารัตน์ เจริญชัยชนะ ก็หยอกได้อย่างอ่อนหวานและพูดอย่างนุ่มนวล

ดังจะเห็นได้จากทฤษฎีการจัดประเภทรายการโทรทัศน์ของ Garry Whannel ว่ารายการ “เก็บตก” จัดอยู่เป็นประเภทรายการกึ่งกลางระหว่างรายการ Light Entertainment กับรายการ Journalism ซึ่งถือเป็นรายการประเภท infotainment ซึ่งหากจะพิจารณารายการ “เก็บตก” จาก

กระบวนการผลิต จะพบว่า ผู้ผลิตรายการต้องการจะสื่อภาพให้ผู้ชมได้เห็นและได้ยินภาพข่าวที่แสดงให้เห็นถึงคิวหลุด หรืออริยาบถที่สบายๆ หลังจากการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง หรือบุคคลสำคัญต่างๆ หรือภาพสัตว์น่ารัก การผสมพันธุ์ข้ามเผ่าพันธุ์ของสัตว์หรือภาพข่าวที่หาดูได้ยากจากต่างประเทศ รวมทั้งเทคนิคทางเสียงที่นำมา Mix ใหม่ ทำให้เกิดความน่าสนใจและยังขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ประกาศรายการข่าวเกือบตก ซึ่งมีบทบาทดังนี้

1. เป็นผู้ดำเนินรายการ
2. เป็นผู้สร้างความสนใจให้แก่ผู้รับสารหรือผู้ชม
3. เป็นเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งของรายการ

ซึ่งจะพบว่าจากที่กล่าวมา รายการ “เกือบตก” จัดเป็นช่วง Infotainment และเนื่องจากรายการ “เกือบตก” มีลักษณะความเป็นข่าวและความเป็นบันเทิงผสมผสานกันอยู่ เมื่อพิจารณาเนื้อหาของข่าว รายการ “เกือบตก” มีคุณค่าของความเป็นข่าวอยู่อย่างครบถ้วน คือความทันต่อเหตุการณ์ ความใกล้ชิดตัวประชาชน ความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญและผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายการ “เกือบตก” ยังคงความเป็นข่าวอยู่อย่างครบถ้วน แต่มีรูปแบบการนำเสนอที่พิเศษและน่าสนใจกว่าข่าวปกติ

ความเป็นลูกผสม (Hybrid) ของรายการ “เกือบตก”

รายการที่มีลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสาร (information) หรือลักษณะของการให้ความบันเทิง (Entertainment) โดยปกติมีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ตามทฤษฎีของ Garry Whannel (1992) กล่าวไว้ว่ารายการที่มุ่งให้สารแบบข่าวสารเต็มตัว จึงจัดอยู่ในประเภทที่เรียกว่า Current Affairs ส่วนรายการที่มุ่งให้ความบันเทิงเต็มตัว จะจัดอยู่ในประเภทที่เรียกว่า variety shows

ลักษณะรายการที่มีการผสมผสานกันระหว่างการให้ข้อมูลข่าวสารและการให้ความบันเทิงจะเป็นรายการที่จัดอยู่ในประเภทที่เรียกว่า Infotainment Topical Magazine หรือ Quizzes ตามลักษณะของการผสมผสานกัน ซึ่งภาพรวมของรายการ “เกือบตก” ที่มีลักษณะของรายการประเภท infotainment อันเป็นลูกผสมระหว่างรายการข่าวสาร (information) กับรายการบันเทิง (Entertainment) โดยที่รายการ “เกือบตก” มีเนื้อหาเป็นข่าวแต่มีการนำเสนอเป็นบันเทิง จึงทำให้รายการนี้จัดเป็นรายการประเภท infotainment

2. ในการศึกษาารูปแบบของรายการ “เก็บตก”

กระบวนการคัดเลือกภาพข่าวเพื่อนำมาเสนอในรายการ “เก็บตก”

การคัดเลือกภาพข่าวนั้นจากผลการวิจัยจะต้องเป็นภาพที่สื่อถึงอารมณ์ขัน เป็นภาพที่เป็นขำ เป็นภาพที่อยู่ในช่วงเวลาปัจจุบัน เป็นภาพที่เป็นเองที่ไม่สามารถนำมาเสนอเป็นข่าวปกติได้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน โดยที่บางครั้งผู้สื่อข่าวไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ขึ้น มีความน่าสนใจ จากแนวคิดเกี่ยวกับข่าวและการประเมินคุณค่าข่าวนั้น ภาพข่าวในรายการ “เก็บตก” เป็นภาพที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เป็นข่าวที่ไม่ใช้เวลากำหนดหรือไม่ได้ผูกติดกับเงื่อนไขด้านเวลา สามารถเก็บหรือนำมาใช้ได้ตามความเหมาะสมจากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำข่าวเป็นได้ดังนี้

เหตุการณ์ → เค้นท์เลือกข่าว → รายงานข่าว → ความสนใจในข่าว

กล่าวคือ เริ่มจากเกิดเหตุการณ์ขึ้น และช่างภาพได้บันทึกภาพไว้และได้มีการคัดเลือกภาพข่าว เพื่อนำมารายงานเสนอเป็นข่าวในรายการ “เก็บตก” ซึ่งจะได้รับผลตอบรับจากกลุ่มผู้ชมหรือไม่ คือความสนใจในข่าวหรือไม่ก็อยู่ที่พฤติกรรมคัดเลือกข่าวของผู้ผลิตภาพข่าวรายการ “เก็บตก” มาออกรายการว่าเหมาะสมต่อการออกรายการหรือไม่

ส่วนลักษณะเนื้อหาและรูปแบบของรายการ “เก็บตก” นั้นเป็นเรื่องราวที่ผู้คนสนใจ ซึ่งจะเป็นเรื่องราวของคน เรื่องราวของการตีแผ่เหตุการณ์ เรื่องราวความเป็นส่วนตัวของบุคคลสำคัญทางการเมือง เรื่องแปลกประหลาดต่างๆ เช่น เรื่องสัตว์ผสมพันธุ์ข้ามเผ่าพันธุ์ เรื่องสัตว์น่ารักๆ เรื่องแปลกอย่างงูสองหัว หรือจิ้งจกสามหาง เป็นต้น

นอกจากนั้น รายการ “เก็บตก” ยังมีความเป็นคุณค่าของข่าว คือมีความน่าสนใจ มีผลกระทบต่อผู้คน มีความใหม่ มีความเด่น มีความแปลกประหลาด และยังมีความขบขัน สมกับรายการประเภทกึ่งข่าวกึ่งบันเทิง

มีความน่าสนใจก็คือ เก็บตกเป็นช่วงที่คัดเอาเรื่องต่างๆ ที่เป็นที่น่าสนใจในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อาชญากรรม กีฬา ต่างประเทศ หรือความน่าสนใจในภูมิภาคมานำเสนออย่างครบถ้วน โดยสลับสับเปลี่ยนกันออกรายการ ทำให้รายการดูไม่น่าเบื่อ

- มีผลกระทบต่อผู้คน คือ เกิดตกชมนแล้วมีผลกระทบต่อผู้คนด้านอารมณ์ ความรู้สึกแล้วเกิดความอ่อนคลาย จำขึ้น และความบันเทิง
- รายการ “เก็บตก” เป็นช่วงที่มีความใหม่สด เป็นเหตุการณ์ขณะปัจจุบันและยังมีความเด่นความแปลกประหลาด คือ มีการนำเสนอเรื่องราวแปลกๆ ของสถานที่ของวัตถุสิ่งของบุคคลสำคัญทางการเมืองและของสัตว์ต่างๆ
- กระบวนการคัดเลือกภาพข่าวเพื่อนำมาทำเป็นรายการ “เก็บตก” จึงมีคุณสมบัติตรงตามแนวคิดเกี่ยวกับข่าวและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าข่าวอยู่อย่างครบถ้วน

รูปแบบของรายการ “เก็บตก”

รูปแบบของรายการ “เก็บตก” เป็นรูปแบบที่ไม่ซ้ำซากจำเจ มีความใหม่สด ทันเหตุการณ์ มีความแปลก และให้ผลกระทบต่อประชาชน และที่สำคัญคือให้ความจำขึ้น ซึ่งจะตรงกับแนวคิดเรื่องเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าข่าว และนอกจากนั้นยังใช้แนวคิดเรื่องตรรกะของอารมณ์ขึ้นมาใช้ได้คือ

1. การเล่นตลกในชีวิตประจำวัน รูปแบบของรายการ “เก็บตก” ก็จะเป็นความใหม่สดใกล้ตัวประชาชนและยังนำเรื่องตลกในชีวิตประจำวันของบุคคลหรือสัตว์หรือสิ่งของมาล้อเลียนให้เกิดความตลกขบขันได้ ซึ่งทำให้เกิดอรรถรสอย่างมากในการชม
2. การเล่นตลกกับสามัญสำนึก การเล่นตลกของรูปแบบของเก็บตกแบบนี้ มักพบในเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญ เรื่องที่เกิดขึ้นเนืองๆ เรื่องที่จัดขึ้นบ่อยๆ เช่น การแข่งกันดำสัมดำ การแข่งกินข้าวต้ม การแข่งเดินทางเครื่องตุ๋นๆ เป็นต้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตามเทศกาลก็ถือได้ว่าเป็นการเล่นตลกกับสามัญสำนึก
3. การเล่นตลกกับกลไกของชีวิต อาทิ การเล่นตลกกับความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก เช่น เรื่องของนายทวนกับภรรยาและลูกที่สื่อมวลชนชอบนำมาล้อเลียนอยู่เนืองๆ หรือพฤติกรรมทางสังคมที่บุคคลสำคัญๆ ทางการเมืองแสดงออก เช่น ออกปราศรัยหาเสียง ออกห้องที่ออกมาร้องเพลงโซว์ เป็นต้น
4. การเล่นตลกกับภาษา เช่น มีการพลิกคำ การพวนคำ แม้กระทั่งในลีลาของผู้ประกาศรายการที่เป็นไปเพื่อหยอกเย้าผู้ชมเล่น ก็เกิดความตลกขบขันได้

สรุปได้ว่า รูปแบบของรายการ “เก็บตก” มีคุณสมบัติตรงกับตรรกะของอารมณ์ขันอย่างครบถ้วน

3. ในการศึกษาถึงเนื้อหาของรายการ “เก็บตก”

การศึกษาถึงกลวิธีในการสร้างอารมณ์ขัน

จากแนวคิดเรื่องตรรกะของตลกและความสำคัญของการศึกษาเรื่องเสียงหัวเราะและอารมณ์ขัน จะเห็นได้ว่าเก็บตกมีกลวิธีในการสร้างอารมณ์ขัน โดยการเล่นตลกกับเรื่องในชีวิตประจำวัน คือมีการนำเรื่องราวต่างๆของบุคคลสำคัญทางการเมืองในชีวิตประจำวันมาล้อเลียนเสียดสี สร้างเป็นอารมณ์ขัน หรือการเล่นตลกกับสามัญสำนึกคือ เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้สึกรรรมคาสามัญทั่วไป มีการเล่นตลกกับภาษา เช่น มีการผวนคำหรือกลับคำ หรือในกรณีของผู้ประกาศรายการก็อาจมีการเล่นคำในการหยอกเย้ากับผู้ชม ในการประกาศรายการ หรืออาจจะมีคำแสลงบ้าง ในบางครั้ง มีการเล่นตลกกับกลไกของชีวิตเช่นเกี่ยวกับเรื่องของสัตว์แปลกๆ หรือเรื่องของคนที่มีความผิดปกติแปลกๆ เป็นต้น

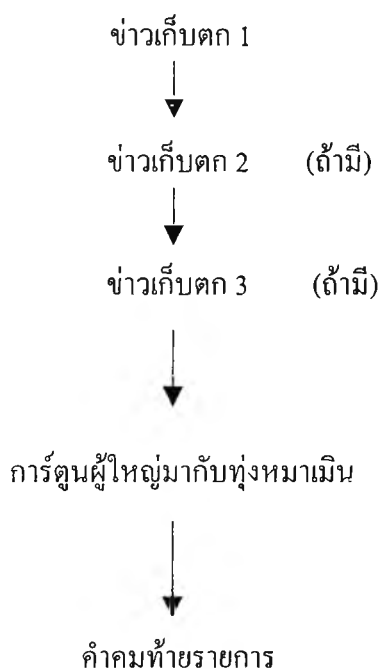
เก็บตกได้มีการนำเสนออารมณ์ขันในหลายรูปแบบ ดังจะเห็นได้จากผู้ผลิตรายการจะหยิบเอาความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไปมาล้อเลียน โดยทำการดัดแปลงเพื่อสร้างความสนุกสนานและเรียกเสียงหัวเราะ การสร้างอารมณ์ขันของรายการ “เก็บตก” จะตลกขบขันหรือไม่เพียงไร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้นๆ ว่าการล้อเลียนนั้นถูกกับกาลเทศะหรือไม่ เพราะการตลกกับความหมายในแง่ขบขันบางครั้งก็ตลก บางครั้งก็กลับสร้างความอึดอัดใจให้กับบุคคลที่ตกเป็นขำหรือทำให้เกิดการเสียน้ำขึ้นได้ บางครั้งก็ช่วยผ่อนคลายปัญหา แต่ก็มีบ่อยครั้งที่กลายเป็นชนวนของความขุ่นข้องหมองใจหรือการเหยียดหยามกัน การนำเรื่องตลกมาล้อเลียนออกอากาศในรายการ “เก็บตก” จึงถือเสมือนเป็นการเสนอแนวทางใหม่ให้ผู้ชมในการผ่อนคลายความเครียด พบกับความบันเทิง ในขณะที่ผู้ผลิตจะต้องระมัดระวังในแง่การผลิตเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนกับชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นขำในรายการ

เราพบว่า อารมณ์ขันเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและประกอบด้วยมิติต่างๆ ทั้งในด้านปรัชญา จิตวิทยา มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของมนุษย์และการจัด

ระเบียบทางสังคม จึงส่งผลในช่วงรายการ “เก็บตก” มีผลการรับชมเป็นที่น่าพึงพอใจของผู้ผลิต (นุชา สังขกุล, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2543)

การศึกษาถึงเนื้อหาของรายการ “เก็บตก”

เนื้อหาของรายการ “เก็บตก” จะแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ถ้าใช้แนวคิดเกี่ยวกับข่าววิเคราะห์ พบว่า ยังไม่ใช่รายการข่าวเสียทีเดียว ยังออกจะเป็นรายการวาไรตี้หรือปกิณกะบันเทิง คือเป็นช่วงทิ้งข่าวทิ้งบันเทิงแต่มีความทันเหตุการณ์ ความใหม่สด มีความเด่น มีความแปลก และที่สำคัญคือมีความจำขึ้น

เพราะฉะนั้นรายการ “เก็บตก” จึงมีเนื้อหาของช่วงที่เล่นตลกในหลายรูปแบบและบางครั้งยังเป็นการตีแผ่เรื่องราวส่วนตัวของนักการเมืองบางท่านในส่วนของเปิดเผยได้ด้วย ในเชิงจิตวิทยาเนื้อหารายการยังทำให้ผู้ชมบังเกิดความสะใจที่ได้หัวเราะใส่คนอื่น

เมื่อเทียบรายการ “เก็บตก” กับรายการข่าวในแง่เนื้อหา อาจจะไม่แตกต่างกับข่าวนัก แต่เมื่อเทียบกับรายการบันเทิงจะแตกต่างกัน

ผลการวิจัยการ์ตูนผู้ใหญ่กับทุ่งหมาเมิน

การ์ตูนล้อการเมืองหรือสังคมในปัจจุบัน เรื่องผู้ใหญ่กับทุ่งหมาเมินออกอากาศในช่วงของเกือบตกเป็นเรื่องราวการ์ตูนแอนิเมชันสั้นๆ สีสันสดใส ประมาณ 20-30 วินาที

การ์ตูนชัย ราชวัตรมีเสน่ห์ที่

1. เส้นสด เส้นสด หมายถึง เส้นที่เขียนออกมาอย่างคล่องแคล่ว ไม่สะดุดตวัดปากกา หรือพู่กันด้วยความเชื่อมั่นและเงินจืดได้อารมณ์และความรู้สึก
2. บุคลิกตัวละครมีลักษณะเด่น
3. อารมณ์ของหน้าตาได้ความรู้สึก
4. อารมณ์ของท่าทางที่ออกแบบวางทำตามเรื่องราวได้ดี
5. อารมณ์ของเสียง เน้นเสียงพูดให้เหมือนตัวจริงมากที่สุดในตัวละครนั้น ๆ
6. จังหวะของคำพูด มีลักษณะ “ซ่อนไว้ก่อน” (Suspense) แล้วค่อยมาเปิดเผยในประโยคสุดท้าย ซึ่งเป็นการยั่วให้อ่านและผู้ชมสนใจ แล้วมาพลิกความคาดหมายทีหลัง จะทำให้เกิดความรู้สึกติดตาติดใจแล้วจำได้
7. ตัวการ์ตูนมี Character จำเพาะแล้วทุกคนรู้จัก ทุกคนจำได้
8. ตัวละครเป็นตัวตลก (Comedian) เมื่อเวลามีเนื้อหาสาระ กระแะแะแะแะ (satire) ก็จะไม่รู้สึกเครียดจึงเป็นเทคนิคที่แยบยลในการนำเสนอความคิดต่างๆ

จุดที่เด่นกว่าหนังสือพิมพ์

คือ เน้นเสียงของตัวละครนั้นๆ (ให้สมจริง) และดนตรีประกอบเนื้อหาจะเป็นเหตุการณ์ต่างๆ แต่เป็น “ตลก นัยยะ” (Implication Comedy) กล่าวคือ นำเหตุการณ์ที่นิยมหรือเป็นกระแสในตอนนั้น (Hot Issue) แล้วก็นำมาจับจุดขยายผลให้ผู้ชมรู้ สนับสนุน หรือคัดค้านเหตุการณ์นั้นๆ แต่ออกผลในทาง “บวก” (Positive) หรือสนุก เน้นดนตรีประกอบที่เป็นเอกลักษณ์สะดุดหูเพื่อทุกครั้งที่ มีเสียงนี้และลายเส้นสีผู้ชมจะหยุดชม

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายการ “เก็บตก” มาทั้งหมด 129 ชิ้นข่าวนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในเรื่องแนวทางที่ควรทำวิจัยต่อไปในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการตอบรับของผู้รับสารในแง่รูปแบบของความพึงพอใจที่มีต่อรายการ “เก็บตก” ที่ออกอากาศไปแล้วทางโทรทัศน์ รวมทั้งวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของรายการ “เก็บตก”
2. ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงรูปแบบและเนื้อหาของรายการ “เก็บตก” กับรายการอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับที่ออกอากาศในช่องอื่นๆ
3. ควรมีการวิเคราะห์แนวโน้มรูปแบบรายการ “เก็บตก” ที่น่าจะนำเสนอทางรายการวิทยุกระจายเสียงว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด
4. ควรทำการศึกษาพัฒนาการของรายการ “เก็บตก” และรายการอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อาจจะเป็นรายปีต่อไป เป็นต้น